

Vergaderjaar 2023–2024

30 573

Migratiebeleid

Nr. 207

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN JUSTITIE EN VEILIGHEID

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 18 december 2023

Op 23 juni jl. bent u middels de Kamerbrief «Samenwerking tussen Nederland en Marokko op het gebied van migratie»¹ geïnformeerd over de stand van zaken van het migratiepartnerschap met Marokko. Ik heb toegezegd uw Kamer periodiek te informeren over de voortgang ten aanzien van dit partnerschap.

In deze brief deel ik met uw Kamer de ontwikkelingen in de periode sinds de laatste brief. Er wordt allereerst ingegaan op de belangrijkste ontwikkelingen met betrekking tot de migratiesamenwerking tussen Nederland en Marokko. Vervolgens worden in deze brief de instroom- en terugkeercijfers, en de cijfers van inbewaringstelling weergegeven, die tevens worden geduid. Tot slot maak ik van de gelegenheid gebruik om uw Kamer te informeren over mijn werkbezoek aan Egypte op 2 en 3 oktober jl. in het kader van het versterken van de migratiesamenwerking.

Update Marokko

In de week van 23 juni heeft op hoogambtelijk niveau de derde *Groupe Migratoire Mixte Permanente* (GMMP) plaatsgevonden. Tijdens de GMMP is verder gewerkt aan de vormgeving van een kleinschalige pilot op het gebied van tijdelijke circulaire migratie, zoals uw Kamer gemeld in eerdergenoemde brief. Op dit moment worden gesprekken gevoerd met de Marokkaanse autoriteiten om tot overeenstemming te komen. Ook is gezamenlijk verkend hoe de terugkeercijfers omhoog kunnen worden gebracht, procedures gestroomlijnd kunnen worden, samengewerkt kan worden op grensmanagement, en mensensmokkel en mensenhandel kunnen worden aangepakt.

¹ Kamerstukken II 2022/23, 30 573, nr. 200.

In de brief van 23 juni jl. beschreef ik tegen welke uitdagingen we aanlopen op het gebied van terugkeer, waaronder de zogenaamde presentatie voor afgifte van een *laissez passer* (LP). Marokkaanse autoriteiten willen graag de vreemdeling in persoon zien om de identiteit vast te stellen voordat een LP wordt afgegeven. In de praktijk wordt dit proces door vreemdelingen gefrustreerd. Op terugkeer is Marokko Nederland beduidend tegemoetgekomen met een pilot om voor eenvoudige zaken een LP af te geven zonder te presenteren. Dit is een tijdelijke tussenoplossing omdat Nederland juridisch nog geen mogelijkheden heeft om presentatie af te dwingen. De Wet terugkeer en vreemdelingenbewaring ligt momenteel in de Eerste Kamer in afwachting van een novelle. Deze wet kan de medewerking van vreemdelingen aan de presentatie borgen. Daarnaast is de Dienst Terugkeer en Vertrek (DT&V) bezig haar capaciteit uitvoerend ambtenaren uit te breiden. Hiermee wordt het proces van inbewaringstelling effectiever en efficiënter ingevuld.

In september en oktober van dit jaar stonden verdere uitwisselingen gepland. Door de verschrikkelijke aardbeving in Marokko zijn deze begrijpelijkerwijs uitgesteld. Het streven is om medio december een volgend GMMP te laten plaatsvinden.

Instroom- en terugkeercijfers DT&V

Terugkeersamenwerking Marokko	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Instroom DT&V (excl. Dublin)	430	410	400	730	740	760
Gedwongen vertrek DT&V (excl. Dublin)	110	70	20	30	40	50
Zelfstandig vertrek naar MAR met IOM/NGO	40	50	20	40	30	20
Zelfstandig vertrek naar MAR met DT&V	10	10	<5	20	20	10
Totaal vertrek naar MAR	160	130	40	90	90	80

Terugkeersamenwerking Marokko	2019	2020	2021	2022	2023 (tot 1/12)
Instroom DT&V (excl. Dublin)	1.150	790	700	810	1.390
Gedwongen vertrek DT&V (excl. Dublin)	30	10	10	30	150
Zelfstandig vertrek naar MAR met IOM/NGO	20	10	10	10	20
Zelfstandig vertrek naar MAR met DT&V	20	10	10	30	80
Totaal vertrek naar MAR	70	30	30	60	250

LP-cijfers Marokko	2019	2020	2021	2021 (vanaf actieplan)	2022	2023 (tot 1/11)
Aantal verzoeken	270	240	100	35	240	370
Aantal ontvangen nationaliteits Bevestigingen	10	<5	<5	0	160	180
Aantal afgegeven LP's	5	0	0	0	30	180

Cijfers Marokkanen in vreemdelingenbewaring	2019	2020	2021	2022	2023 (1/12)
Totaal aantal Marokkanen in vreemdelingenbewaring (cumulatief, excl. Dublin)	340	240	110	240	700

Duiding cijfers

Uit de cijfers wordt duidelijk dat de samenwerking sterk vooruit is gegaan. Verleenden de Marokkaanse autoriteiten 0 LP's in 2020, 2021 en 2022 (tot het terugkeer Sous-Comité van september 2022) naar aanleiding van Nederlandse verzoeken, sindsdien worden significant meer LP's verleend op Nederlandse verzoeken en is er over 2023 het hoogste aantal terugkeerders gerealiseerd in tien jaar. Dit is toe te schrijven aan de constructieve houding van Marokko ten opzichte van terugkeer. De Minister van Justitie en Veiligheid zal hier tijdens haar aanstaande bezoek aan Marokko naar verwachting ook bij stilstaan.

De sterke toename gedurende de zomer komt hoofdzakelijk door de instemming van Marokko om een pilot te draaien op eenvoudige zaken waarbij Marokko een LP verstrekt zonder presentatie ter identificatie. Dit heeft tot afgifte van meer documenten geleid, en dus meer gedwongen vertrek naar Marokko. Verbeterde terugkeersamenwerking leidt niet alleen tot gedwongen vertrek, maar ook tot een toename in zelfstandig vertrek.

In de komende periode zal er op worden ingezet de pilot om te zetten in definitieve werkafspraken. Tegelijk is er mogelijkheid de terugkeersamenwerking met Marokko te verdiepen, bijvoorbeeld als het gaat om de doorlooptijd en continuïteit van LP-afgiften.

Verder blijkt uit de cijfers dat Marokkaanse vreemdelingen zich nog steeds relatief vaak onttrekken aan overheidstoezicht voordat overgegaan kan worden tot een inbewaringstelling. Dit hangt onder andere samen met door de jaren heen sterk toegenomen motiveringsvereisten voor de toepassing van vrijheidsontneming. Specifiek ten aanzien van het aantal Marokkanen in vreemdelingenbewaring valt de toename in 2022 en in het bijzonder 2023 op. Dit komt voort uit de verbeterde terugkeersamenwerking en daarmee samenhangend het oordeel van de Raad van State in oktober 2022 dat er weer voldoende zicht op uitzetting was naar Marokko. Daarmee kwam een einde aan een periode van anderhalf jaar (april 2021–oktober 2022) waarin op aangeven van de Raad van State geen zicht op uitzetting voor Marokko aangenomen kon worden.

Werkbezoek Egypte

Van 2–3 oktober jl. bracht ik een werkbezoek aan Egypte, om het migratiepartnerschap met Egypte verder te versterken. Ik sprak met de Egyptische Minister van Buitenlandse Zaken, de Minister van Lokale Ontwikkeling, de Minister van Emigratie en een Viceminister van Binnenlandse Zaken. De gesprekken vonden plaats vóórdat de aanval door Hamas op Israël plaatsvond, onderstaand verslag is daarmee een weergave van de context zoals deze tot aan de aanval bestond.

Egypte is een belangrijk bestemmingsland voor migranten in de regio, en vangt veel vluchtelingen op uit landen als Syrië, Soedan, Zuid-Soedan, Eritrea, Ethiopië en Jemen. Naar schatting gaat het in totaal om 9 miljoen migranten, waarvan meer dan 1 miljoen kwetsbaar zijn. Onder deze 9 miljoen mensen zijn ook 374.000 vluchtelingen. Sinds het uitbreken van de oorlog in Soedan, huisvest Egypte eveneens ruim 320.000 mensen op die het conflict ontvluchtten – deze aantallen stijgen nog steeds. Een belangrijk gedeelte van de Nederlandse inzet in Egypte ziet dan ook op

opvang in de regio middels het PROSPECTS Partnerschap en gedeelde middelen voor lokale organisaties die vluchtelingen en kwetsbare migranten ondersteunen. Nederland levert ook een bijdrage aan hervestiging van vluchtelingen vanuit Egypte.

Voorts is Egypte een belangrijke partner als herkomst- en transitland voor migratiebewegingen richting Europa – zo behoren volgens de meest recente cijfers Egyptenaren tot de top 5 van nationaliteiten die in Italië in 2023 aankwamen. De Europese samenwerking met Egypte op migratiegebied werd dan ook door beide zijden aan de orde gesteld. De bilaterale samenwerking tussen Nederland en Egypte vindt plaats binnen het kader van een «*Declaration of Intent*» over migratiesamenwerking, dat door het vorige kabinet in september 2021 met Egypte overeen werd gekomen. Dit bezoek diende om de goede relatie tussen Egypte en Nederland te onderstrepen, de migratiesituatie in Egypte en de bredere regio door te nemen en de stand van zaken van de migratiesamenwerking te bespreken. In het kader daarvan hebben Nederland en Egypte afgesproken de samenwerking te versterken op mensenhandel- en smokkel, grensmanagement, terugkeer en aanpak van grondoorzaken, versterken van terugkeersamenwerking, hervestiging, kennisuitwisseling over legale migratie en werkgelegenheid. In het kader daarvan vraagt Egypte specifiek aandacht voor de noodzaak om te investeren in de economie en ontwikkeling van Egypte, tegen de achtergrond van een verslechterende economische situatie. Ook mensenrechten zijn uiteraard onderdeel van de gesprekken geweest.

De Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid,
E. van der Burg